

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A környezetvédelmileg hatékony gazdaság felé – A gazdasági válságból lehetőséget kovácsolni egy új energetikai korszak előkészítésére

(feltáró vélemény)

(2010/C 128/05)

Előadó: **Frederic Adrian OSBORN**

2009. június 3-án az Európai Unió Tanácsának éppen következő svéd elnöksége felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy dolgozzon ki feltáró véleményt a következő tárgyban:

A környezetvédelmileg hatékony gazdaság felé – A gazdasági válságból lehetőséget kovácsolni egy új energetikai korszak előkészítésére.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2009. október 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. november 4–5-én tartott, 457. plenáris ülésén (a november 5-i ülésnapon) 164 szavazattal 2 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A világ legjelentősebb fejlett gazdaságai felismerték, hogy üvegházhatásúgáz-kibocsátásaikat 2050-re legalább 80 %-kal csökkenteniük kell. Ez is része annak a világszintű fellépésnek, amelyre azért van szükség, hogy az éghajlatváltozás jelentette kockázatokat kezelhető keretek között lehessen tartani. Ezért a fejlett gazdaságok energetikai alapszerkezetében már most nagy-szabású átalakításokra van szükség.

1.2. Az EU ebbe a folyamatba az idén, a Tanács és a Parlament közös megállapodásával született jelentős éghajlat- és energia-programmal lépett be, amellyel a kibocsátások 20–30 %-os csökkentését szeretné elérni 2020-ra. A programot viszont még végre kell hajtani, és hamarosan további intézkedésekre is szükség lesz a 2050-es célok eléréséhez.

1.3. A jelenlegi gazdasági válság veszélyforrást és lehetőséget egyaránt jelent. Fennáll ugyanis annak a veszélye, hogy a továbbra is fennálló gazdasági problémák leküzdése felemésztí az összes politikai figyelmet és az összes rendelkezésre álló erőforrást, és hogy az intézkedések arra összpontosítsanak, hogy a dolgok visszabilenjenek a régi kerékvágásba, és így a kibocsátások mennyisége is a szokásos módon növekedhessen. A lehetőséget viszont az jelenti, hogy számtalan módon el lehet térni az eddigi berögződésektől, és el lehet fogadni egy olyan környezetvédelmi hatékonysági stratégiát, amelyben mindenki jól jár: segít fellendíteni a gazdaságot, javítja versenyképességét, és új munkahelyeket teremt, egyúttal pedig átalakítja az energetikai alapszerkezetet, és jelentősen csökkenti a kibocsátásokat.

1.4. Az EGSZB teljes mértékben támogat minden olyan, már meglévő és tervbe vett európai intézkedést, amely előnyben részesíti a környezetvédelmi hatékonyságot. Ilyenek az alábbiakra irányuló további lépések:

- az energiahatékonyságra irányuló fellépés megerősítése egy új energiahatékonyság cselekvési terv révén,

- a megújuló energiaforrásokra irányuló fellépés megerősítése egy új megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos cselekvési terv révén,

- a környezetvédelmi hatékonyságra vonatkozó követelmények szerves beépítése minden közkiadási programba,

- egy környezetbarát adóreform népszerűsítése és ösztönzése,

- környezetbarát közbeszerzési politikák ösztönzése az összes közigazgatási szervnél.

1.5. A szélesebb körű fellépés és támogatás elérése érdekében, valamint ahhoz, hogy Európa megtarthassa vezető pozícióját a világversenyben, az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság és az intézmények is újult erővel összpontosítsanak néhány, korlátozott számú konkrét átalakítási problémára. Az EGSZB ezek közül három átalakítást emel ki külön, amelyek nagyszabású európai kezdeményezésként és programként felkelthetnek a közérdeklődését, és számot tarthatnak támogatására:

- átállás napenergiára és egyéb megújuló energiaforrásokra,

- átállás a teljesen elektromos autóra,

- átállás a szén-dioxid-mentes házra.

Az elektromos autó széles körű elterjesztéséhez nyilvánvalóan még nagyobb arányban kell olyan forrásokból előállítani az elektromos áramot, amelyek maguk sem bocsátanak ki jelentős mértékű szén-dioxidot, hogy ne állhasson elő olyan helyzet, hogy az autó által ki nem bocsátott szén-dioxid-mennyiség majd az erőműből távozik a légkörbe.

1.6. Az EGSZB olyan erőteljes magán-köz partnerségek kiépítésére tesz javaslatokat, amelyek irányt és formát adhatnak ezeknek az átalakításoknak, és a lehető legszélesebb kör: a vállalkozások, más kapcsolódó intézmények és a lakosság támogatását élvezhetik. Emellett új, környezetbarát eurokötvény bevezetését is javasolja, amely további finanszírozást nyújthat egyes változtatások támogatására.

1.7. Az EGSZB szorgalmazza, hogy az új lisszaboni stratégia egy új, a jelen véleményben leírtak nyomán kialakított környezetvédelmi hatékonysági kezdeményezés köré szerveződjön, ezzel terelve a fejlődést egy fenntarthatóbb jövő irányába.

2. Háttér

2.1. Jól tudjuk, hogy miért is igyekszünk minél hamarabb egy környezetvédelmileg hatékonyabb gazdaságra áttérni. Az üvegházhatású gázok kibocsátása okozta éghajlatváltozás már most komoly problémákat okoz számos világ részben, és szinte bizonyos, hogy ezek a problémák az elkövetkező években súlyosbodni fognak.

2.2. Azzal egy időben, hogy az éghajlatváltozás egyre erősödik, egyre nagyobb kockázatot jelent az a kilátás, hogy a világ kőolaj- és földgázkészlete elapad, ami a jövőben az ellátás szűkösségét, valamint magasabb és ingatagabb árakat eredményez. Az olyan térségeknek, mint Európa is, amelyek ellátásuk nagy részét importból kénytelenek biztosítani, ezt a sebezhető felületet csökkenteniük kell az ellátás biztonságának növelésével: teljes energiaszükségletüket csökkenteniük kell, és az energiát nagyobb mértékben kell helyben rendelkezésre álló, megújuló energiaforrásokból fedezniük.

2.3. Ez a két hosszú távú stratégiai kihívás együtt azt jelenti, hogy a világnak óriási mértékben kell csökkentenie üvegházhatásúgáz-kibocsátását, és jelentős lépést kell tennie a környezetvédelmi hatékonyságra való átállás irányába. A G8-csúcstalálkozó résztvevői elvben elfogadták azt a tervet, hogy a fejlett gazdaságoknak 2050-ig 80 %-kal csökkenteniük kell üvegházhatásúgáz-kibocsátásaikat. Már megkezdődött a gazdaság energetikai alapszerkezetének ehhez szükséges átszervezése, viszont a változtatások ütemét fel kell gyorsítani, ha el akarjuk érni a célt.

2.4. A tennivalók nagy része már nyilvánvaló, és bevált technológiákkal elvégezhető. A Nemzetközi Energiaügynökség a 2008-as *World Energy Outlook* (A világ energetikai helyzetének áttekintése) című kiadványában úgy becsüli, hogy a világon a CO₂-koncentráció 2030-ra 450 milliómodrész alá szorítására irányuló mérséklési intézkedések több mint 50 %-át meglévő energiahatékonysági technológiák bevezetésével véghez lehetne vinni. Már léteznek megvalósításra váró költségvetés hatékony intézkedések a keresleti (épületek, ipar, közlekedés) és a kínálati oldalon (pl. elektromosság és távhő együttes előállítás) egyaránt. Azonban fokozott fellépésre van szükség annak elősegítéséhez, hogy a piaci szereplők ezeket gyorsabban valóra tudják váltani.

2.5. Ahhoz, hogy el tudjuk érni a további szükséges csökkentést, a következő évtizedekben a meglévő technológiákon túlmenően új energiahatékonysági és alacsony szén-dioxid-kibocsátású

energetikai technológiákat kell széles körben elérhetővé tenni a piacon. A Nemzetközi Energiaügynökség az *Energiatechnológiai kilátások 2008-ra* című dokumentumában hangsúlyozza, hogy minél korábban mozgósítani kell a magánkézben levő kutatást és fejlesztést, és a teljes lánc hosszán – a technológia kibocsátójától az üzemeltetőn át egészen a felhasználóig – támogatni kell a tanulást, hogy az új technológiák a tanulási görbén minél alacsonyabba kerüljenek, és ígéretes, de túl költséges demonstrációs projektekből megbízható és költségvetés hatékony, széles körben elterjedt terméké váljanak. Új technológiákra van szükség mind az energiahatékonyság növelésének folytatásához (pl. kibocsátásmentes épületek, világítás, ipari folyamatok), mind pedig az energiaellátás CO₂-kibocsátásának csökkentéséhez (pl. napelemek, a szén-dioxid elkülönítése és tárolása, nem fosszilis közlekedési üzemyanagok).

2.6. Ezen változások mindegyike elérhető közelségben van. Azonban a változás ütemét jelentősen fel kell gyorsítani. Az Európai Uniónak és tagállamainak, valamint más jelentős gazdaságoknak is az eddigieknél még nagyobb erőfeszítést kell tenniük innovációs stratégiák kifejlesztése és az érintett ágazatokban nagy-szabású átalakítási programok bevezetése érdekében.

2.7. A bevezetési programok döntő fontosságúak. A bevezetési programok ösztönözhetik a meglévő energiahatékonysági intézkedésekben rejlő lehetőségek kihasználását, illetve a magánkézben levő K+F fellendítéséhez és egy új technológia megjelenéséhez szükséges piaci kereslet növelését. Bennük rejlik a legnagyobb lehetőség a kettős hozadékra – azaz munkahelyteremtésre és a környezetvédelmileg hatékony energetikai rendszerekre való átalakulás elősegítésére a jelenben, valamint a tanulásba való beruházásra a jövő hatékonyabb és olcsóbb technológiáinak biztosítása érdekében. A feladat tehát az, hogy olyan bevezetési programokat tervezzünk, amelyek versenyre sarkallnak, ösztönözik a magánkézben levő ipari kutatást és fejlesztést, és támogatják a tanulást a termelőtől a felhasználóig húzódó láncban.

2.8. A hatékonyság javítására és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák piaci értékesítésére irányuló sikeres európai erőfeszítésekre már számos példa létezik. Az uniós energetikai címkézési rendszernek köszönhetően a hűtőberendezések piaca jelentősen magasabb energiahatékonyság felé mozdult el. A meglévő épületek energetikai felújítására irányuló nemzeti programok növelik a fűtés hatékonyságát. A szél energiájának hasznosítására irányuló nemzeti programok igen nagy mértékben megnövelték ennek a technológiának az elterjedését, és csökkentették a költségeket is – és így több milliárd eurós iparágak jöttek létre azokban az országokban, ahol ilyen program működik.

2.9. A jövőre nézve azonban továbbra is óriásiak a hatékonyságra és az új alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákra vonatkozó követelmények. A fenti példák közül le kell vonni a tanulságot, és a tapasztalatokra építve új, összehangolt erőfeszítésre van szükség az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák új generációjának Európa-szerte történő bevezetésére, amilyen hamar csak lehetséges.

2.10. A szükséges változtatásokhoz esetleg a megközelítés terén kell alapvető változtatásokat végrehajtani, és ezekre különös

figyelmet kell fordítani. Három példát említünk, amelyek olyan egyedi lehetőségeket kínálnak, amelyek kedvező fogadtatásra találhatnak az európai lakosság körében, és jelentős javulást eredményezhetnek a környezetvédelmi hatékonyság terén:

- Az áramtermelés terén a megújuló energiaforrásokra való átállást tovább kell gyorsítani. A napenergia még drága, és szűk körben használatos, de a költségek folyamatosan esnek, és most egy újabb erőteljes lendületre van szükség ahhoz, hogy ez a technológia a kis léptékű helyi alkalmazások terén és a nagyobb áramfejlesztő telepeken egyaránt szélesebb körben elterjedjen. A szélenergiát most már végre elég széles körben veszik igénybe, de a költségeket még tovább kell csökkenteni. A geotermikus hőszivattyúk már nagyon jó eredményekkel büszkélkedhetnek, ezért gyorsan tovább kell őket fejleszteni, hogy alkalmazásuk szabványos előírás lehessen minden új lakó- és egyéb épületben. A villamosenergia-hálózatot és -infrastruktúrát, valamint az energiatárolási rendszereket intelligens tervezési és irányítási elvek alapján újra át kell gondolni és át kell konfigurálni, hogy támogatni tudják a megújuló energiaforrások nagyobb arányú alkalmazását.
- A szén-dioxid-mentes gépkocsi. A belsőégésű motorok szén-dioxid-hatásfokát alapvető fizikai határokon túl nem lehet javítani. Egy bizonyos ponton bekövetkezik majd az átállás a teljesen elektromos, illetve üzemanyagcellás gépkocsik gyártására, amelyeknek az akkumulátorát vagy üzemanyagtartályát olyan energiaforrásokból lehet majd feltölteni, amelyek egyáltalán nem, vagy csak alacsony mértékben bocsátanak ki üvegházhatású gázokat. Az EGSZB úgy véli, hogy most kell ennek az átállásnak a céljait és menetrendjét egyértelműen meghatározni, és be kell vezetni a szükséges infrastrukturális és támogatási intézkedéseket.
- Az építőiparban lassan valóra válik a kibocsátásmentes épület elképzelése. Most nagyszabású erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy az elképzelés ne csak néhány érdekes prototípus maradjon, hanem széles körben alkalmazzák az új építésű és meglévő lakó- és egyéb épületekben. Ebből a célból az EU valamennyi régiójában energiatakarékos modellházakat kellene felépíteni, amelyek megtervezése során figyelembe veszik a régió éghajlati és a földrajzi tényezőit. Az ilyen házak példaként szolgálnának.

2.11. Érdemes lenne a környezetvédelmi hatékonyság növelése érdekében hasonló intézkedéseket tenni a szén-dioxid-elkülönítési és tárolási technológiák fejlesztésének és alkalmazásának további népszerűsítésére, valamint az informatikai technológiák és intelligens rendszerek kapacitásának bővítésére.

3. A kormányok és az EU szerepe

3.1. Az Európai Uniónak különösen fontos szerep jut, mivel jó néhány nagy léptékű és széles körű fellépésre is szükség van. A lépték- és ütembeli átalakulás csak a köz- és magánszférabeli partnerek összehangolt erőfeszítésével érhető el Európa-szerte – és egyes esetekben bizony világszerte. Az EU már számos programmal és csomaggal igyekszik népszerűsíteni az energiahatékonyságot, a megújuló energiákat és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállást. Ám ezeket az erőfeszítéseket még jobban meg kell erősíteni és fel kell gyorsítani. Az alábbi bekezdésekben néhány olyan kulcsfontosságú területet veszünk szemügyre, amelyeken új európai fellépésre van szükség.

3.2. Kutatás és fejlesztés. A kutatás és fejlesztés mértéke Európában már néhány éve a GDP 1,84%-a körül stagnál, ami jócskán elmarad a megállapodás szerinti 3%-tól. Nagyszabású erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy ezt az értéket a célnak megfelelően 3%-ra növeljük, és a program nagyobb részét kellene az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállás támogatásának szentelni. A gyökeresen új alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák között is vannak olyanok, amelyek több K+F-támogatást igényelnek: ilyen például a szén-dioxid elkülönítése és tárolása, az amorf (vékonyrétegű) napelemek, a nyílt tengeri szélérőművek, illetve a második generációs bioüzemanyagok.

3.3. A bevezetési programokat úgy kellene megtervezni, hogy azok ki tudják használni az új technológiák szűk piaci szegmenseit, és ösztönözzenek a piaci szereplőktől való tanulásba irányuló befektetésre. Ki kell használni a szinergialehetőségeket az adózással és az iparpolitikákkal. Az EU-nak a szükséges átalakítások közül különösen a legnagyobbakra – például az elektromos gépkocsira, illetve a szén-dioxid-mentes házra való átállásra – kellene összpontosítania, amelyekhez széles körű technológiai fejlesztésre, hatalmas mennyiségű beruházásra, kiterjedt infrastruktúrátámogatásra, a lakosság és a fogyasztói érdekcsoportok támogatására és széles körű mozgósítására, valamint ösztönző eszközökre lesz szükség. Az energetikai technológiai platformokkal kapcsolatos tapasztalatokat bővíteni kell, és a legfontosabb átalakítások proaktív bevezetési programjává kell őket fejleszteni.

3.4. A szabványok meghatározása. A termékek és szolgáltatások minimális energiahatékonysági követelményeiről szóló szabványelőírásoknak fontos szerepük van a haladás előmozdításában. Az EU már meghatározta az energiahatékonysági minimumkövetelményeket bizonyos alapvető termékek számára, és elkészítette a jövőben esedékes további javítások menetrendjét is. Ezeknek a programoknak azonban még átfogóbbaknak kellene lenniük, és nagyra törőbb rövid és hosszabb távú célokat kellene kitűzniük.

3.5. A haladás ütemének természetesen gyakorlati korlátai vannak, és ezeket figyelembe kell venni. Azonban az is fontos, hogy az európai ipar mindvégig érezze azt a nyomást, hogy hatékonysági előírások terén a világelsők között kell lennie, hogy erős résztvevő maradjon a nagyobb környezetvédelmi hatékonyságért folyó világszerte versenyben.

3.6. Közbeszerzés: A közbeszerzési programok rendkívül nagy mértékben hozzájárulhatnak a normák tökéletesítéséhez a legfontosabb ipari szektorokban, amennyiben a dokumentációk és a szerződésmenták tartalmazzák a megfelelő feltételeket. Úgy véljük, hogy az Európai Uniónak továbbra is vezető szerepet kell játszania abban, hogy az árakkal, szolgáltatásokkal és épületekkel kapcsolatos valamennyi közbeszerzés területén sokkal szigorúbb energiahatékonysági előírásokat tesz standard követelménnyé. A környezetvédelmi hatékonyságra vonatkozó kritériumokat az összes projektértékelési folyamatba be kellene építeni.

3.7. Egyes európai regionális és helyi önkormányzatok például mutatnak abban, hogyan kell a környezetvédelmi hatékonyság ösztönzését valamennyi tevékenységük során figyelembe venni. Sokról azonban ez nem mondható el. Megfontolandó lenne egy kettős európai kezdeményezés elindítása, amely egyrészt a bevált gyakorlatok kiemeléséből és mások arra való ösztönzéséből állna, hogy kövessék ezeket; másrészt annak előmozdításából, hogy rendszerezék és harmonizálják azokat a követelményeket, amelyeket az ilyen szervezetek a környezetvédelmi hatékonysági normákra vonatkozóan be kell tartaniuk.

3.8. Ösztönzők a magánszektor számára. A szén-dioxid-kibocsátás megfelelő bearázásának kulcsfontosságú a jelentősége, és az EGSZB azt várja az Európai Bizottságtól, hogy fejlessze tovább a kibocsátás-kereskedelmi rendszert a szükséges szektorok számára, és más területeken is ösztönözze a szén-dioxid megadóztatásának további kiterjesztését. Olyan konkrétabb ösztönzőkkel kapcsolatban is további lépéseket kellene előmozdítani, amilyen a kedvezményes átvételi tarifák alkalmazása a megújuló energiaforrásokba történő befektetés ösztönzése céljából. Bizonyos esetekben a közszektornak esetleg együtt kell működnie a magánszektorral, hogy megfelelő infrastrukturális támogatást alakítsanak ki a döntő fontosságú új technológiák számára, például az energiatermelés decentralizált formáinak és egy intelligens hálózatnak a támogatásáról van szó.

3.9. A fogyasztók magatartása. A fogyasztók még nem eléggé tájékozottak az energiahatékonysággal kapcsolatban, és nem eléggé igénylik ezt sem vásárlásaikkal, sem saját életmódbeli döntéseikkel összefüggésben. A szabályozó hatóságok pedig a fogyasztók magatartásának mozgatórugóit nem ismerik megfelelőképpen, és nem tudják, hogyan kell az ökológiailag hatékony áruk és szolgáltatások iránti keresletet a legmegfelelőbbben ösztönözni. Ki kell bővíteni az oktatás, a figyelemfelkeltés és a közönségek részéről kezdeményezett lépések támogatását. Az energiateljesítményre vonatkozó információk tekintetében bővíteni és tökéletesíteni kell az áruk és termékek címkézését.

3.10. Szakoktatás és -képzés. Sokkal nagyobb erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a szakképzés és továbbképzés eredményeképpen az emberek jobban megértsék az energiahatékony termelés és fenntarthatóság szükségességét és alkalmazási körét.

4. Lehetőségek és veszélyek a jelenlegi gazdasági válságban

4.1. Fennáll az a veszély, hogy a világ jelenlegi gazdasági problémái lelassítják a környezetvédelmi hatékonyság elérésének folyamatát. A finanszírozási lehetőségek mind a közszférában, mind a magánszektorban szűkösek, és inkább a rövid távú prioritásokra veszik őket igénybe.

4.2. Amint azonban a világgazdaság megkezdte a fellendülést, új lehetőségek jelenhetnek meg, amelyek révén az európai gazdaság (és más jelentősebb gazdaságok) fenntarthatóbb irányba fejlődik tovább. Ha Európa helyt akar állni a környezetvédelmi hatékonyságért és fenntarthatóságért majd kibontakozó globális versenyben, rendkívül fontos, hogy ne szalassza el ezeket a kihívásokat, és pozitívan reagáljon rájuk.

4.3. Az alábbi területeket, amelyek jórészt a pénzügyekhez, a közgazdasághoz és az iparhoz tartoznak, különösen érdemes alaposan megvizsgálni a jelenlegi gazdasági helyzetben:

4.3.1. A GDP környezetbarát tétele. A gazdasági válság nyomán ismét felmerült, hogy a GDP nem teljesen alkalmas az általános haladás mérésére, és hogy a jólétnek egy olyan átfogóbb fogalmát kellene előnyben részesíteni, amely a monetáris gazdaság teljesítménye mellett a szociális és környezeti tényezők figyelembevételére is alkalmas. A francia kormány részére a közelmúltban készült Stiglitz-jelentés nyomán az Európai Bizottság ezen a területen végzett munkájának figyelemmel kísérése van szükség.

4.3.2. A közkiadások környezetbarát tétele. Számos kormány és az Európai Bizottság jelentős közkiadási csomagokat dolgozott ki, hogy ösztönözzék a gazdaságot, és elkerüljék a súlyos válság kialakulását. Az Európai Bizottság által támogatott európai gazdaságélénkítési terv jó példa volt arra, hogy hogyan egyeztethető össze a gazdasági ösztönzés a környezetbarátabb gazdaság felé történő haladás támogatásával, de a tervet szükségszerűen akadályozta az, hogy viszonylag kis összegek álltak rendelkezésre. További ösztönzőcsomagokra talán már nem nagyon lehet számítani, de a környezetvédelmi hatékonyság szempontjából azért valamennyi közkiadási programot felül kell vizsgálni a kettős előnyök garantálása érdekében. Az Európai Unió és a tagállamok költségvetési eljárásaiban szerepelnie kellene a közkiadási programok rendszeres fenntarthatósági értékelésének.

4.3.3. A közkiadások környezetbarát módon történő csökkentése. Az előttünk álló néhány évben valamennyi közkiadási programot alaposan meg fognak vizsgálni, mivel a pénzügyi egyensúly helyreállítása végett a hatóságok megtakarítási lehetőségeket keresnek. Ennek során különösen azokra a kiadási programokra kellene kiemelt figyelmet fordítani, amelyek nagy energiafogyasztással járnak, vagy ellentétesek a környezetvédelmi hatékonysággal. Különösen azokat az elhibázott támogatásokat kellene górcső alá venni, amelyek ösztönzik a fosszilis üzemanyagok termelését vagy fogyasztását (pl. széntermelési támogatások vagy támogatott üzemanyagárak bizonyos csoportok számára), és így kétszeres hátrányokat hoznak létre (kiszorítva más, hasznosabb közberuházásokat és nehezebb helyzetet teremtve éppen azoknak a megújuló energiákkal stb. kapcsolatos technológiáknak a számára, amelyeknek a támogatására kellene törekednünk). A támogatások reformjáról szóló, régóta várt európai bizottsági közlemény hozzájárulhat ahhoz, hogy az Európai Unió lépéseket tegyen ezzel kapcsolatban.

4.3.4. Az adóügyi egyensúly környezetbarát módon történő helyreállítása. A jelenlegi, számos európai országban fennálló adóügyi egyensúlyhiányok következtében valószínűleg kiigazításokra van szükség az adózás szintje és egyensúlya tekintetében. E változtatások végrehajtása során a „zöld” dimenziót nem szabad szem elől téveszteni. Mindenekelőtt az energia (fosszilis üzemanyag) fokozottabb megadóztatását a jelenlegi helyzetben előnyben kellene részesíteni a munkaerő megadóztatásával szemben, bár a legszegényebbek és legsérülékenyebbek pozícióját védő megfelelő garanciákkal. Lehet, hogy az Európai Bizottság újból megvizsgálja a tagállamokkal, hogy összehangolt akciót ösztönözzön az adózási stratégiák e területen történő irányváltatása érdekében.

4.3.5. Az iparnak nyújtott támogatás és a szerkezetváltás környezetbarát tétele A jelenlegi gazdasági válság nyomán már számottevő kormányzati beavatkozásokra került sor a legfontosabb iparágak támogatása vagy szerkezetének átalakítása végett. Az ilyen beavatkozások során az erőforrások hatékonyságának ösztönzését mindig kiemelt célként kellene kezelni. Az átalakulással kapcsolatos, ebben a véleményben tárgyalt egyedi kihívások némelyikének esetében (elektromos autó, szén-dioxid-mentes ház és napenergia) különösen nagy szükség lehet beavatkozásra és támogatásra, hogy hozzátartozhassanak azon új gazdaság közép-pontjához, amellyel összefüggésben új beruházások, új vállalkozások és új munkahelyek születnek.

4.3.6. Új innovációs stratégia. Véleményünk szerint az EU-ra új szerep várhat abban, hogy egy új európai innovációs stratégia keretében támogatja a világszínvonalú európai piacvezetők létrejöttét az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák jelentősebb szektoraiban. Az EGSZB mindenekelőtt a köz- és a magánszektorhoz tartozó szereplőket csoportosító munkacsoportok létrehozását javasolja, amelyek uniós szinten befolyásolnák az elektromos gépkocsikkal, a szén-dioxid-mentes házakkal és a napenergiával kapcsolatos fejlődési folyamatot. A lépéseknek minden esetben a meglévő energiatechnológiai K+F-platformok munkájára kellene támaszkodniuk, és az intézkedéseket tovább kellene vinni a nagyléptékű elterjesztés és bevezetés irányába.

4.3.7. A munkacsoportoknak valamennyi esetben arra kellene törekedniük, hogy meghatározzák a változáshoz vezető utakat, valamint azokat a különféle szerepeket, amelyek a köz- és magánszektorbeli K+F-re és a befektetőkre hárulnak. Meg kellene vizsgálniuk, milyen infrastrukturális támogatásra lehet szükség (pl. feltöltőhelyek hálózata az elektromos gépkocsik széles körű bevezetésének megkönnyítésére vagy a lakások energiahatékonyságának javítását szolgáló önkormányzati támogatási program a háztartások részére). Azt is megvizsgálhatnák, hogy a fejlődő országok számára hogyan lehet hozzáférhetővé tenni ezeket a változtatásokat (pl. napenergia Afrika számára), hogy ily módon ők is szerepet játszhatnak az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság megvalósításának folyamatában.

4.3.8. Új pénzügyi formák – környezetbarát eurokötvény? A jelenlegi gazdasági körülmények között a közkiadások – és esetleg a magánberuházások – vonatkozásában az előttünk álló néhány évben az egész Unióban szigorú korlátozásokkal kell számolni. Az EGSZB szerint az új, ökológiailag hatékony technológiák elterjesztéséhez szükséges beruházások támogatásához innovatív jellegű finanszírozási formákat kell találni. Egy környezetbarát eurokötvény létrehozásának megfontolását javasoljuk. Szerény, de biztos hozamot adó kötvényként lehetne piacra dojni, amely a fejlesztéshez és a bevezetéshez szükséges finanszírozást biztosítaná bizonyos kiemelten fontos új technológia számára, amilyen a szén-dioxid-mentes gépkocsi és szén-dioxid-mentes ház. Eleget tenne így a biztonságos megtakarítási forma és a jobb jövőhöz való hozzájárulás ötvözésére irányuló általános kívánságnak.

5. Új lendület európai szinten

5.1. A célok kitűzése és az intézkedések révén az Európai Unió már megtette az első lépéseket a környezetbarátabb gazdaság felé vezető úton. Nyilvánvaló azonban, hogy ez még csak a kezdet. A világ gazdaság tartósan fennálló problémái jelzik az aktív irányítás állandó szükségességét, hogy elkerülhető legyen a múltbeli, hatékonyságot nélkülöző, káros növekedési és fejlődési mintákhoz történő visszatérés. Az új Európai Parlament és az új Európai Bizottság kedvező lehetőséget jelent arra, hogy az EU nagyobb sebességre kapcsoljon, és új lendületet adjon az európai környezetvédelmi hatékonyságnak és fenntartható fejlődésnek.

5.2. Rövid távon az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, valamint a svéd és a későbbi uniós elnökségeket, hogy a következő lépések révén ragadják meg a korai lehetőségeket:

- a lisszaboni és a fenntartható fejlődési stratégiák felülvizsgálata és megújítása,

- az új pénzügyi terv kialakítása,
- az épületek energiateljesítményéről szóló, 2002/91/EK irányelv átdolgozása,
- *A megújuló energiaforrások útjában álló akadályok felszámolása az EU-ban* című európai bizottsági közlemény továbbvitele,
- az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank közös projektjeként megvalósuló, a fenntartható energiával kapcsolatos finanszírozási kezdeményezés ösztönzése,
- új európai energiapolitika elfogadása 2010-ben, egy 2030-ig szóló politikai menetrenddel és egy 2050-re vonatkozó jövőképpel meghatározásával együtt.

5.3. Az EGSZB felismeri a nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervekben és a megújuló forrásokra vonatkozó nemzeti cselekvési tervekben rejlő lehetőségeket. A tervek első változatának elemzését követően a tervek tagállamok közötti gyors átadására, majd visszajelzésre van szükség, és az Európai Bizottságnak, továbbá az uniós intézményeknek aktívan nyomon kell követniük a folyamatot.

5.4. A jövőt illetően az EGSZB szerint tartósan szükség lesz a környezetvédelmi hatékonyság ösztönzésére annak érdekében, hogy nagy hangsúlyt kapjon, és ki lehessen bővíteni, illetve terjeszteni a tényleges vagy potenciális uniós tevékenység ebben a véleményben áttekintett alábbi területein:

- a K+F támogatása,
- annak támogatása, hogy a mérnöki, építészeti és más igen fontos területeken folyó szakképzési programok tartalmazzák a környezetvédelmi hatékonyság tervezésével kapcsolatos feltétlenül szükséges elemeket,
- a környezetvédelmi hatékonyság követelményeinek beépítése az összes megfelelő számviteli szabványba, szabályozási gyakorlatba és a pénzügyi részlegek értékelési szabályaiba,
- a környezetvédelmi hatékonyság kiemelt kezelése valamennyi uniós és tagállami kiadási programban és közbeszerzési eljárásban,
- az összes kiadási program környezetbarátá tételének előmozdítása uniós és tagállami szinten, amelyek során a szisztematikus fenntarthatósági értékelések jelentik a legfontosabb eszközt,
- új finanszírozási formák kialakítása a jelentősebb átalakítási programok számára,
- környezetvédelmileg hatékony adóreform támogatása,
- a kárt okozó támogatások megszüntetése;
- a legfontosabb egyedi átalakítások vonatkozásában munkacsoportokat igénybe vevő új innovációs stratégia ösztönzése,
- a fogyasztók tájékoztatásával és a helyi szintű fellépésekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok népszerűsítése.

5.5. Úgy véljük, hogy azok a gazdaságok, amelyek a leggyorsabban fejlődnek a környezetvédelmi hatékonyság irányába, jelentős versenyelőnyökre számíthatnak, azokra viszont, akik lemaradnak ezen a téren, súlyos versenyhátrányok várnak. Ezért nyomatékosan kérjük, hogy az európai gazdaság jövője érdekében a

megújított Lisszaboni Szerződés egyik fő eleme az a cél legyen, hogy Európa a világ környezetvédelmi szempontból egyik leghatékonyabb gazdaságát mondhassa magáénak, és ezt a célt az uniós politikák és programok az ebben a véleményben ajánlott elvek alapján kezeljék.

Kelt Brüsszelben, 2009. november 5-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI
